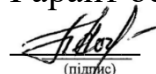

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра філософії та суспільних наук (701)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 Л. Л. Носач

« 31 » серпня 2022 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ділова етика та конфліктологія в міжнародному середовищі

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Освітня програма: Міжнародна економіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2022 року

Харків – 2022 р.

Розробник: Проценко О.П., д. філос.н., проф.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри філософії та суспільних наук (701)

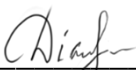
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри д.філос.н., проф.
(науковий ступінь та вчене звання)

О.П. Проценко
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

Д. В. Дикун
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Проценко Ольга Петрівна, доктор філософських наук, професор, з 2020 з року викладає в університеті наступні дисципліни:

- філософія;
- філософські проблеми наукового пізнання;
- глобальні проблеми сучасного суспільства;
- професійна етика та комунікативна культура;
- етикет в культурі спілкування;
- моральні та естетичні основи академічного спілкування.

Напрями наукових досліджень: філософська антропологія, етика, філософія культури, естетика, гносеологія, аксіологія.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладаються дисципліна — 4 семестр.

Обсяг дисципліни: 4 кредитів (120 годин), у тому числі аудиторних — 48 годин, самостійної роботи здобувачів — 72 година.

Форми здобуття освіти - денна, дистанційна.

Дисципліна — обов'язкова.

Види навчальної діяльності — лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю — поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання — українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) — розвиток економічного світогляду, самоменеджмент, менеджмент.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) — економіка праці і соціально-трудова відносина, зовнішньоекономічна діяльність.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення студента з різними етичними принципами, моральними чинниками ділових відносин, основними етапами проведення ділових контактів, видами та методами розв'язання конфліктних ситуацій і перш за все у міжнародному середовищі.

Завдання: обґрунтовувати принципи та теорії алгоритму ведення ділових переговорів; сформулювати концептуальні засади ведення ділових переговорів із зарубіжними партнерами; визначити основні види конфліктів та методи їх

вирішення. Студенти повинні оволодіти теоретичними та базовими знаннями з дисципліни, освоїти основні положення та підходи до визначення оцінки ведення ділових переговорів.

Прослухавши курс «Ділова етика та конфліктологія в міжнародному середовищі» студент здобуде наступні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні результати навчання і він буде:

РН4. Систематизувати й упорядкувати отриману інформацію щодо процесів

і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

PH5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

PH8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

PH9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

PH15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

PH17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

PH20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

PH21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Міжнародне середовище у глобальних процесах сучасного суспільства: становлення морально-етичних детермінант.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота. Обсяг аудиторного навантаження. 5 години.

Тема практичного заняття: Етичні універсалії в удосконаленні міжнародної комунікації

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти). проектор, комп'ютер.

Стисла анотація. Моделі ділового спілкування в межах міжнародного середовища. Ділова етика в удосконаленні міжнародних зв'язків в мережевій динаміці соціокультурної інтеграції: співдружність, взаємодопомога, подолання протистоянь суб'єктів соціальної взаємодії.

Обсяг самостійної роботи здобувачів. 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Ділова етика: сутність та становлення.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження. 5 годин.

Тема практичного заняття. **Етичні принципи і моральні вимоги в діловому спілкуванні.**

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти). проектор, комп'ютер.

Стисла анотація. Ділове спілкування у координатах етики і спілкування. Нормативно—регулятивний характер ділової етики. Моральні основи поведінки у ділових стосунках: справедливість, відповідальність, доброчесність. Феномен етикету. Дипломатичний протокол у системі міжнародних зв'язків.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Ділова етика у вербальному комунікативному просторі.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження. 5 годин.

Тема практичного заняття. **Морально-етична нормативність у вербальних засобах ділового спілкування.**

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти) : проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Культура мови та мовленнєвий етикет у ділових стосунках. Формально-логічні і морально-психологічні прийоми у вербаліці ділового спілкування на міжнародному рівні. Ділові переговори, індивідуальні бесіди, інтерв'ю, спілкування по телефону, листування. Цифрова етика та етикет ділової поведінки у сучасному мережевому просторі.

Обсяг самостійної роботи здобувачів. 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Ділова етика та невербальні прийоми спілкування.

Форма занять. лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.

*Тема практичного заняття: **Культура поведінки: формальні та неформальні засоби ділових стосунків на міжнародному рівні.***

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти). проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Ділова етика в трансляції моральних вимог та правил гарного тону: мова тіла, дрескод та стратегії іміджу. Застільний етикет. Обмін подарунками щодо дипломатичному протоколу.

Обсяг самостійної роботи здобувачів. 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1.

- *Форма занять. написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням сектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження. 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів — за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль №2.

Тема 5. Конфліктологія у системі соціогуманітарного знання.

Форма занять. лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження. 5 годин.

*Тема практичного заняття: **Основні етапи розвитку конфліктології.***

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти) : проектор, комп'ютер.

Стисла анотація. Об'єкт та предмет конфліктології. Співвідношення теоретичного і емпіричного підходів к дослідженню конфлікту. Донауковий етап, монодисциплінарний етап, міждисциплінарний етап в інтерпретації феномену конфлікту. Сучасне розуміння конфліктології.

Обсяг самостійної роботи здобувачів. 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Конфлікт, його сутність і основні структурні характеристики.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження. 6 годин.

*Тема практичного заняття. **Виникнення конфлікту, його головні індикатори.***

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти). проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Поняття «конфлікт». Структура конфлікту. Функції конфлікту (конструктивна та деструктивна). Дії учасників по вирішенню конфліктних ситуацій: шляхи і засоби.

Обсяг самостійної роботи здобувачів. 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Конфлікт як феномен соціальних відносин та індивідуального буття людини.

Форма занять. лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Аудиторне навантаження: 6 годин.

Тема практичного заняття: **Аксіологія конфлікту: моральні психологічний вимір.**

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування). проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Специфіка взаємодії суб'єктів в динаміці між групового та міжособистісного конфліктів. Конфлікт у системі «Я» та «Інший Самовизначення і цілісність «Я». Співдружність, толерантність, делікатність п порозуміння як норми співчуття.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Конфлікти у різних сферах людських стосунків.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.

Тема практичного заняття: Класифікація та типологія конфліктів.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти). проектор, комп'ютер.

Стисла анотація: Морально-правова основа конфліктів. Основні методи вирішення політичних та міжнародних конфліктів. Способи розв'язання етнічних, трудових, міжособистісних конфліктів в діаді «керівник — підлеглий».

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Попередження конфліктних відносин.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.

Тема практичного заняття: **Переговори як засіб завершення конфліктних ситуацій.**

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти). проектор, комп'ютер.

Стисла анотація. Технології попередження конфліктів. Реалізація морально-

правової справедливості в попередженні виникнення конфліктних ситуацій. Об'єктивні та суб'єктивні передумови успіху у переговорах. Уступки та компроміси як тактичні прийоми на етапі уточнення та обговорення позицій учасників переговорів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

Форма занять. написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Обсяг самостійної роботи здобувачів — за необхідністю.

Підготовка до модульного контролю. Модуль 2.

Індивідуальне завдання.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 26 годин.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання мають на меті поглибити, узагальнити і закріпити знання, які студенти отримують у процесі вивчення дисципліни «Ділова етика та конфліктологія в міжнародному середовищі» та набути вмінь і навичок для їх застосування при проведенні власних наукових досліджень. Кожне завдання оцінюється у десять балів.

ІНДЗ № 1. Вербальні та невербальні методи ділового спілкування. ІНДЗ № 2. Офіційні та протокольні форми презентації ділової зустрічі.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Прийнята шкала оцінювання

Складові навчальної роботи	Бали за одне завдання	Всього завдань		Всього балів
Змістовний модуль 1				
Виконання і захист практичних робіт	0...3		5	0... 15
Модульний контроль 1	0...25		1	0...25
Змістовний модуль 2				
Виконання і захист практичних робіт	0...3		5	0...15
Модульний контроль 2	0...25		1	0...25
Виконання і захист	0...20		1	0...20
Усього за семестр				0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90-100	Зараховано
75-89	
60-74	
01-59	Не зараховано

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для іспиту складеться з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

8. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти діє відповідно Положенню Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» «Про академічну доброчесність».

Учасники освітнього процесу у своїй академічній діяльності мають дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, а також:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), за винятком випадків, коли такі завдання передбачають групову роботу;

- посилалися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу можуть бути притягнені до академічної відповідальності.

9. Порядок визнання результатів неформальної освіти

Неформальна освіта - це освіта, яка здобувається зазвичай за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти.

Право на визнання результатів неформальної освіти поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

З метою визнання результатів неформальної освіти за заявою здобувача освіти на ім'я викладача певної дисципліни проводиться перевірка отриманих здобувачем результатів навчання.

У разі необхідності, згідно з рішенням викладача, гаранта освітньої програми або завідувача випускової кафедри створюється предметна комісія. До складу комісії входять: гарант освітньої програми за якою навчається здобувач; завідувач кафедри, за якою закріплено дисципліну, результати навчання за якою перевіряються; науково-педагогічні працівники, які викладають відповідну дисципліну.

За підсумками оцінювання викладач або предметна комісія складає протокол, який містить висновок про зарахування чи не зарахування відповідної дисципліни для деканату.

За умови позитивного висновку щодо процедури визнання результатів неформальної освіти здобувачу зараховуються відповідна дисципліна навчального плану або її частина та визначений для неї обсяг кредитів ЄКТС.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: <http://librarv.khai.edu/>

12. Рекомендована література

Базова

1. Кубрак, О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: [Текст]: навч. посіб. з етикету для студентів /О.В. Кубрак. — Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Вид. дім «Княгиня Ольга», 2019. — 222 с.
2. Проценко, О.П. Етикет в просторі практичної філософії . – Монографія. — Харків.: ХНУ, 2002. — 240 с.
3. Тихомирова С. Б. Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник / С. Б. Тихомирова, С.Р. Постолюк. — Рівне : Перспектива, 2017. — 240с.
4. Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів /Т. Яхно, І.Куревіна // Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.

Допоміжна

1. Білик Е. Сучасна енциклопедія етикету: 1000 правил і корисних порад/ Елліна Білик. - Донецьк: БАО, 2005. - 382 с.
2. Бродська О. Ділова етика в українському бізнес-суспільстві // Персонал. — 2008. - С.34-37
3. Галушко В. Діловий протокол та ведення переговорів: Навч. посіб./ В.П. Галушко. - Вінниця: Нова книга, 2006. — 222 с.
4. Гах Й. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник/ Йосип Гах, М-во освіти і науки України, Ін-т менеджменту та економіки Галицька академія - К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 158с.
5. Гірник А. Конфліктологічна експертиза: теорія і методика // Соц. психологія. — 2007. —№ 2. — С. 175-178.

Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> Законодавство України
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
3. Державна служба статистики України [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. Бібліотека ХАІ / <http://library.knai.edu/library/>
5. Харківський Центр науково-технічної та економічної інформації. Режим доступу: <http://www.cntei.com.ua>